QORTI CIVILI - PRIM'AWLA

IMHALLEF

ONOR. DR JOANNE VELLA CUSCHIERI
B.A., MAG. JUR. (EUR. LAW.), LL.D.

Illum l-Erbgha 28 ta' Gunju, 2023

Kawza Numru: 8

Rikors Guramentat Numru:- JVC 829/2020

John Mary Cassar (I.D. 0185654M)

Vs

Carmelo Agius (I.D. 0242257M)

Il-Qorti,

Rat ir-Rikors guramentat ta' John Mary Cassar (I.D. 0185654M) fejn premetta u talab kif isegwi:

I. 'ILLI l-esponent huwa l-inkwilin ta' porzjon art, ossia ghalqa, maghrufha bhala ' Ta' Axija", ossija "Tat-Taqsira", fis-Siggiewi, komprizi l-istrutturi ta' go fiha, tal-kejl ta' madwar ghaxarx elef sitt mija u u sitta u hamsin punt tnejn hamsa (10,656.25) metri kwadri, kif murija fuq il-pjanta hawn annessa (**DOK:A**)

II. ILLI l-esponent ilu jikri din l-ghalqa, komprizi l-istrutturi ta' go fiha, minghand l-Awtorita' tal-artijiet, jew l-aventi causa taghha, ghal aktar minn wiehed u ghoxrin (21) sena, u dan versu l-hlas tal-qbiela ta' tlieta u ghoxrin Ewro u disgha u ghoxrin centezmu (€23.29)fis-sena, pagabbli kull sena b'lura, kif jirrizulta mill-ircevuti hawn annessi (**DOK:B)** ;

III. Illi, effettivament, l-esponent kien gie rikonoxxut ghall-ewwel darba bhala t-titolarju tal-qbiela in kwistjoni, nhar it-22 ta' Frar 1999, kif jirrizulta mill-ittra hawn annessa (**DOK: C**), u, precedentement, l-istess qbiela kienet anke tappartjeni lil missier l-esponent sa minn tal-anqas l-4 t'April 1990, kif jirrizulta mill-ircevuta hawn annessa (**DOK:D**);

IV. ILLI, ghal xi zmien, l-esponent kien ippermetta, b'mera tolleranza, lill-konvenut sabiex, fl-istagun tal-kacca, l-istess konvenut ikun jista', ghal perjodi qosra jidhol gewwa l-ghalqa imqabbla mill-esponent, u dan ghall- iskop uniku tal-kacca;

V. ILLI, madankollu, maz-zmien, il-konvenut beda jidhol fl-imsemmija ghalqa anke meta ma jkunx miftuh l-istagun tal-kacca, u, addirittura, ikkapparra anke struttura zghira ezistenti fl-istess ghalqa.

VI. ILLi dan kollu sar minghajr il-kunsens u l-awtorizzazzjoni tal-esponent, bhala l-inkwilin u t-titolarju tal-qbiela, u l-konvenut ma ghandu l-ebda titolu validu fil-ligi fuq l-ghalqa in kwistjoni u fuq l-istrutturi eziztenti go fiha;

VII. ILLI minkejja li l-konvenut gie interpellat mill-esponent sabiex jizgombra mill-ghalqa hawn fuq imsemmija, komprizi l-istrutturi ta' go fiha, permezz ta' ittra legali tas-17 ta' Lulju 2020 (**DOK: E**) u permezz ta' ittra ufficjali tas-27 ta' Awissu 2020 (**DOK: F**), l-istess konvenut baqa' inadempjenti minghajr ebda' raguni valida fil-ligi;

VIII. Illi jezistu r-rekwiziti kollha tal-Artikoli 167 *et sequitur* tal-Kodici Organizzazzjoni u Procedura Civili (Kapitolu 12 tal-Ligijiet ta' Malta) sabiex dan ir-rikors guramentat jigi deciz bid-dispenza tas-smiegh tal-kawza, u san billi, sa fejn jaf l-esponent, il-konvenut m'ghandux eccezzjonijiet x'jaghti kontra t-talbiet kif dedotti f'dan ir-rikors guramentat;

IX. Illi ghalhekk kellha ssir din il-kawza.

GHALDAQSTANT jghid il-konvenut ghalhiex m'ghandiex din l-Onorabbli Qorti, ghar-ragunijiet premessi, u prevja kwalsiasi dikjarazzjoni ulterjuri necessarja w opportuna:

I. TIPPROCEDI ghas-sentenza bid-dispenza tas-smiegh tal-kawza skond id-dispozizzjonijiet tal-Artikolu 167 *et sequitur* tal-Kodici ta' Organizzazzjoni U Procedura Civili (Kapitolu 12 tal-Ligijiet ta' Malta);

II. TIKKUNDANNA lill-konvenut sabiex jizgombra mill-porzjon art, ossija ghalqa, maghrufha bhala "Ta' Axija ", ossija "Tat-Taqsira", fis-Siggiewi, komprizi l-istrutturi ta' go fiha, tal-kejl ta' madwar ghaxart elef sitt mija u sitta u hamsin punt tnejn hamsa (10,656.25) metri kwadri, kif murija fuq il- pjanta hawn annessa (**DOK:A**), f'dak iz-zmien qasir u perentorju li joghgobha tiffissa din l-Onorabbli Qorti ghal dan l-iskop.

Bl-ispejjez, inkluzi dawk tal-ittra ufficjali tas-27 t'Awissu 2020, ossija ittra ufficjali numru 2667/2020, kontra l-konvenut li minn issa huwa ngunt ghas-subizzjoni, u b'riserva ghal kwalsiasi azzjoni ghad-danni spettanti lill-esponent fil-konfront tal-konvenut skond il-ligi.'

Rat illi fis-seduta tal-15 ta' Ottubru, 2020 din il-Qorti awtorizzat lill-intimat sabiex jiprezenta risposta ghat-talbiet tar-rikorrent b'dana li allura l-ewwel talba giet sorvolata billi michuda. Fl-istess verbal il-Qorti ordnat il-konnessjoni tal-kawza odjerna u dik ta' spoll fl-ismijiet inversi bin-numru 673/20 stante li l-intimat odjern ghamel referenza ghalija wkoll bhala difiza.

Rat ir-risposta guramentata ta' l-imsemmi Carmel Agius (ID 0242257M)

1. 'Preliminarjament illi din il-kawza ma' tistax tinstema' u ghalhekk saret intempestivament u dana abbazi tad-duttrina illi kawza ohra possessorja jew petitorja m'ghandhiex tibda' tinstema' sakemm tkun giet deciza il-kawza ta' spoll privileggjat li tkun ghadha pendenti u jekk il-kawza ta' spoll privileggjat tintrebah mill-attur fil-kawza ta' spoll privileggjat, qabel ma l-konvenut fil-kawza ta' spoll privileggjat jkun raga' qieghed il-haga fl-istat ewlieni u raga' qieghed ghal kollox fl-istat ta' qabel il-parti li tkun batiet l-ispoll, dak iz-zmien illi, skond ic-cirkostanzi, jigi moghti lilu fis-sentenza;

Illi din id-duttrina giet ikkonfermata minn dina l-Onorabbli Qorti, fost drabi ohra fis-sentenza moghtija fil-kawza fl-ismijiet**: Leanne Attard vs Jennifer Calleja** nhar il-Hamis, 22 ta' Marzu 2018 (Rikors Guramentat Numru : 659/2017/LSO) fejn dina l-istess

Onorabbli Qorti abbraccat din id-duttrina u appuntu ghamlet referenza ghall-kaz **Genovese Cutajar vs Emmanuel Cutajar,** P.A. – 22 ta' Ottubru 1953, inghad:

"L-azzjoni ta' spoll hija msejsa fuq l-ordni pubbliku,u hija intiza sabiex tipprovdi azzjoni mhaffa u effikaci biex hadd ma jiehu l-ligi b'idejh. Jigi dedott ukoll li l-azzjoni ta' spoll privileggjat, ma jista' jkun hemm l-beda rizoluzzjoni finali, naha jew ohra rigwardanti t-titolu ta' proprjeta' tal-art spoljata. Ghalhekk fil-fatt, fil-kawza ta' spoll ma jistax ikun hemm azzjoni possessorja u ohra petitorja." (Ara wkoll **Anglu Cilia vs Frank Calleja et,** P.A. -29 ta' Ottubru 2009; **Farr Ltd vs Norman Cutajar noe et,** Qorti tal-Appell, 6 ta' Frar 2004). "

2. Illi fil-kaz in ezami, il-kawza ta' spoll li l-esponenti u martu kienu fethu kontra l-attur f'din il-kawza, hija dik mibdija permezz tar-Rikors Guramentat numru 673/2020 JVc fl-ismijiet *Carmel Agius* et vs John Mary sive *Jimmy Cassar* , liema kawza tinsab appuntata ghall-ewwel smiegh taghha fil-15 ta' Ottubru 2020. Gja giet annessa kopja tar-Rikors Guramentat relattiv man-nota pprezentata mill-esponent fl-atti odjerni fit-12 ta' Ottubru 2020 din giet hemm mmarkata bhal Dokument **CA1**;

3. Illi difatti, nonostante l-artikolu, 791 tal-Kodici tal-Organizzazzjoni u Procedura Civili, jipprovdi li "il-konvenut

f'kawza ta' spoll maghmula fi zmien xahrejn minn dak in-nhar li jkun sar spoll, ma jista' jaghti ebda eccezzjoni /li mhix dilatorja, qabel ma jkun raga' qieghed il-haga fl-istat ewlieni u raga' qieghed ghal kollox fl-istat ta' qabel il-parti litkun batiet l-ispoll, f'dak iz-zmien illi, skont ic-cirkostanzi, jigi moghti lilu fis-sentenza, bla hsara ta' jeddijiet ohra tieghu" l-attur f'din il- kawza mhux biss ta' eccezzjoni li m'humiex dilatorji fil-precitata kawza ta' spoll (Rikors Guramentat numru 673/2020 JVC), izda sahhansitra ghamel din il- kawza fejn qed jitlob l-eccipjent jigi zgumbrat;

4. Minghajr pregudizzju ghall-ewwel tlett eccezzjonijiet, dina l-Onorabbli Qorti m'ghandiex gurisdizzjoni sabiex taqta' u tiddeciedi din il-kawza in vista li l-Ghalqa mertu ta'din il-kawza tinsab mikrija lill-esponent u din il-kirja ilha fis-sehh ghal dawn l-ahhar tnax (12)-il sena;

5. Illi minghajr pregudizzju, m'hu minnu xejn illi l-attur f'din il-kawza (John Mary Cassar) kien ippermetta, b'mera tolleranza, lill-esponent sabiex jidhol fl-ghalqa fl-istagun tal-kacca ghal perjodi qosra, ghall-iskop tal-kacca - kif inghad l-ghalqa tinsab mikrija lill-esponent u dan jirrizulta bl-aktar mod car mir-recording li qieghed fuq il-pen drive anness man-nota pprezentata mill-esponent fl-atti odjerni fit-12 ta' Ottubru8 2020 din giet hemm mmarkata bhala Dokument **CA2**;

6. Illi bhala fatt, l-esponent ilu dawn l-ahhar tnax (12) il-sena jiddetjeni esklusivament b'titolu ta' (sub-) kera l-ghalqa in kwistjoni li hija denominata "Tat-Taqsira" accessibli minn Triq San Niklaw u li tinsab fil-limiti tas-Siggiewi, tal-kejl superficjali ta' ghaxar t'elef, sitt mija u sitta u hamsin punt tnejn hamsa metru kwadru (10,656.25vm.k.), kif tinsab indikata bil-kulur isfar fuq il-pjanta annessa man-nota pprezentata mill-esponent fl-atti odjerni fit-12 ta' Ottubru 2020 li hija hemm immarkata bhala Dokument **CA3,** liema (sub-) kera hija fl-ammont ta' erba' mitt euro (€400) fis-sena u tithallas f'Settembru ta' kull sena lill-attur li huwa d-detentur tal-qbiela relattiva registrata bin-numru J40545. Ghal kull buon fini l-esponent qed jipprezenta ukoll kopja ta' cedola ta' depozitu li permezz taghha l-esponent qed jiddepozita l-kera minnu dovut lill-attur ghas-sena ta' bejn Settembru 2020 u Settembru 2021 – din qed tigi mmarkata bhala Dokument **CED**;

7. Illi tant huwa l-kaz li kien arrangement ta' sub-kera bejn il-kontendenti li hekk kif ser jigi ppruvat, f'sena minnhom (2012), l-attur f'din il-kawza xtaq li l-Qbiela relattivi tigi registrata ghal kollox fuq l-esponent u sahhansitra l-attur ta kopja tal-karta' tal-identita' tieghu (Dokument **CA4** anness man-nota pprezentata mill-esponent fl-atti odjerni fit-12 ta' Ottubru 2020) u tal-irecevuta tal-hlas tal-qbiela (Dokument **CA5** anness man-nota pprezentata mill-esponent fl-atti odjerni fit-12 ta' Ottubru 2020) lill-esponent biex l-esponent jkun jista' jitthaddet mad-Dipartiment tal-

Proprjeta' tal-Gvern in konnessjoni mal-premess. Fil-fatt kien propju hemmhekk li s-Sur Cassar kien tani kopja tal-karta tal-identita' tieghu u anke kopja tal-ircevuta li kien kienu tawh ifatti l-istess John Mary sive Jimmy Cassar kien ried l-esponent jtieh ghaxar t'elef Liri Maltin(LM 10,000) malli l-Gvern jdawwar il-Qbiela fuq l-esponent;

8. Ghal habta ta' Mejju tas-sena kurrenti 2020 is-Sur Cassar kien intaqa' mal-mara tieghi Agnes Agius fi Triq tieghi u qallha li kellha ahbar hazin peress ili kien innegozja l-Ghalqa ma zewg (2) garaxxijiet. Jien wara intqajt ma l-istess Cassar u hu ikkonferma li dan in-negozju li hu kien ser jaghmel bl-Ghalqa li jiena nikri kien ma certu Fredu Falzon ;

9. Illi f'kull kaz, bla pregudizzju ghas-suespost it-talbiet attrici huma infondati fil-fatt u fid-dritt;

10. Salv eccezzjonijiet ulterjuri .

Bl-ispejjez.'

Rat illi fil-verbal tat-3 ta' Marzu, 2022 gie dikjarat li l-provi fil-kawza odjerna u l-kawza ta' spoll bin-numru 673/20 fl-ismijiet inversi jservu bhala prova fiz-zewg kawzi.

Rat il-provi kollha fl-atti odjerni u dawk fil-process anness bin-numru 673/20.

Rat illi fil-verbal datat 1 ta' Dicembru, 2022 ir-rikors gie differit ghal-lum ghad-decizjoni bil-fakulta' lill-partijiet li jaghmlu s-sottomissjonijiet taghhom bil-miktub f'termini mposti fuqhom.

Rat is-sottomissjonijiet esebiti fl-atti.

Rat illi l-kawza ta' allegat spoll fl-ismijiet inversi bin-numru 673/20 giet deciza llum stess fejn effettivament it-talbiet ta' Carmelo Agius fil-vesti ta' rikorrent gew michuda.

Rat l-atti kollha tal-kawza.

Ikkunsidrat:

Illi l-kawza odjerna tikkonsisti f'talba ta' John Mary Cassar li jsostni li huwa l-inkwilin tal-ghalqa maghrufha bhala ' Ta' Axija", ossija "Tat-Taqsira", fis-Siggiewi, komprizi l-istrutturi ta' go fiha,

tal-kejl ta' madwar ghaxart elef sitt mija u u sitta u hamsin punt tnejn hamsa (10,656.25) metri kwadri, kif murija fuq il-pjanta a fol. 5, liema art hija proprjeta' tal-Gvern ta' Malta, sabiex jigi ordnat l–izgumbrament tal-intimat Carmelo Agius mill-istess ghalqa stante nuqqas ta' titolu. Ir-rikorrent jinsisti li huwa kien ippermetta lil-intimat jaghmel uzu mill-ghalqa fi zminijiet limitati tul is-sena fl-istagun tal-kacca sabiex juza l-ghalqa ghal skop ta' kacca u dan b'mera tolleranza. Jghid li l-intimat maz-zmien beda jiprova jakkapparra partijiet tal-ghalqa fosthom kamra zghira w'ghalhekk talbu sabiex ma jibqax jidhol fl-ghalqa izda dan ma ghamlux allura kellu jiftah il-kawza odjerna sabiex din il-qorti tordna l–izgumbrament tal-intimat mill-ghalqa.

Illi l-intimat da parti tieghu jeccepixxi li l-kawza odjerna hija wahda intempestiva stante l-pendenza tal-kawza ta' spoll fl-ismijiet inversi. Jeccepixxi wkoll li huwa ghal dawn l-ahhar tnax-il sena (12) kien qed jikri esklussivament l-ghalqa in kwistjoni b'titolu ta' sub-kera minghand ir-rikorrent u ta' dan kien ihallas is-somma ta' erba' mitt Euro (€400) fis-sena ghalhekk jeccepixxi n-nuqqas ta' gurisdizzjoni ta' din il-Qorti. Izid li kien hemm anke ftehim bejn il-partijiet li l-intimat jiprova jeqleb l-ghalqa f'ismu w'ghalhekk ir-rikorrent tah kopja tal-karta tal-identita' tieghu u tal-ircevuta tal-hlas tal-kera lill-Awtorita'. Izid li r-rikorrent iridu barra mill-ghalqa sabiex ikun jista' jikriha lil xi hadd iehor bl-isem ta' Fredu Falzon.

Il-Qorti, rat il-pjanta tal-ghalqa in kwistjoni esebita mir-rikorrent a fol. 5 tal-process flimkien mar-rikors guramentat.

Rat ukoll l-ittra legali interpellatorja a fol. 29 tal-process datata 17 ta' Lulju, 2020 u l-ittra ufficcjali datata 27 ta' Awwissu 2020 li permezz taghhom l-intimat odjern Carmelo Agius gie nterpellat sabiex jizgombra mill-ghalqa fi zmien massimu ta' tlett (3) ijiem.

Rat illi l-partijiet bejniethom qablu li din il-Qorti tiehu kont tal-provi kollha mressqa fil-kawza odjerna u dik ta' spoll bin-numru 673/20 fl-ismijiet inversi li giet deciza minn din il-Qorti llum stess. Illi la darba din il-Qorti gia ghamlet l-analizi taghha fil-kawza ta' spoll, a skans ta' repetizzjoni, ser tghaddi sabiex tirriporta f'din id-decizjoni l-istess analizi kif isegwi:

'Rat ir-ritratti a fol. 5 sa' 11 annessi mar-rikors guramentat li skont ir-rikorrenti juru l-atti ta' allegat spoll li sehh fil-konfrot taghhom;

Rat l-ircevuti tal-hlas tal-qbiela esebiti mill-intimat a fol. 20 et seq tal-process li jkopru l-perjodu mis-sena 1999 l-quddiem inkluz dik li tkopri mis-16 ta' Awissu, 2019 sal-15 ta' Awissu, 2020 (fol. 40). Rat l-ittra a fol. 41 datata 22 ta' Frar, 1999 li tikkonferma li l-Awtorita' tal-Artijiet tirrikonoxxi lill-intimat bhala l-kerrej tal-ghalqa in kwistjoni.

Rat l-ittra interpellatorja datata 17 ta' Lulju 2020, indirizzata lir-rikorrent, li permezz taghha l-intimat interpella lir-rikorrenti sabiex ma jibqax jaccedi b'mod illlegali fl-ghalqa in kwistjoni ghal skopijiet ta' kacca u kwalsiasi skop iehor u sabiex inehhi mill-istess ghalqa xi oggetti tieghu sa mhux aktar tard minn tlett ijiem mad-data tal-ittra. Javzah li jekk ma jaghmilx hekk ser imexxi b'rapport mal-Pulizija.

A fol. 53 tal-process gie esebit affidavit tar-rikorrent ***Carmel Agius*** *li ghalkemm jirrikonoxxi li l-ghalqa ssejjah lill-intimat mal-Awtorita' tal-Artijiet huwa jsostni li l-ghalqa ma tinhadimx mill-intimat izda ilha tinhadem minnu ghal dawn l-ahhar tnax-il sena peress li r-rikorrenti kein qallu li hu ma kienx interessat aktar li jahdimha. Jixhed li l-ghalqa ilha fil-pussess tieghu mis-sena elfejn u tmienja (2018).*

Ir-rikorrent rega' xehed permezz ta' affidavit iehor a fol. 69 tal-process. Huwa jallega li l-intimat sahansitra tah kopja tal-ircevuta tal-hlas u tal-karta tal-identita' tieghu wara li kien l-intimat li proponielu li l-ghalqa tinqeleb fuq ir-rikorrent u jiprezenta dawn il-kopji a fol. 71 u 72 tal-process. Jinsisti li kien l-intimat li ghaddielu l-pussess tal-ghalqa in kwistjoni bil-kera ta' erba' mitt Euro (€400). Izid li f'Mejju 2020 l-intimat iltaqa' ma' mart ir-rikorrent Agnes Agius u qalla li kellu ahbar hazina ghaliex kien qed jinnegozja l-ghalqa ma zewg garaxxijiet. Izid li fil-11 ta' Lulju 2020 l-intimat ikkonferma wkoll mieghu dan in-negozju. Jannetti mal-affidavit konversazzjoni bejn ir-rikorrent u l-intimat fejn isostni li l-intimat jikkonferma kemm dan l-allegat negozju kif ukoll il-

kirja tal-ghalqa favur ir-rikorrent. Izid li kien fil-15 ta' Lulju 2020 li allura l-intimat allegatament wettaq l-atti allegatament spoljattivi isemmija fir-rikors guramentat u cioe' nehha x-xatba, zarma u kisser is-sistema ta' irrigazzjoni u harrab l-ghasafar mill-guva wara li sgassa l-bieb u dan minghajr il-kunsens tieghu u dwar dan ghamel rapport mal-pulizija.

Rat it-traskrizzjoni tal-konversazzjoni bejn il-partijiet msemmija mir-rikorrent fl-affidavit ulterjuri tar-rikorrent a fol. 105 et seq tal-process liema konversazzjoni allegatament sehhet nhar il-11 ta' Lulju 2020. F'din il-konversazzjoni jinstema l-intimata jghid lir-rikorrent diversi drabi sabiex johrog bil-kwiet mill-ghalqa u li r-rikorrent kien ikappara l-istess ghalqa. Ir-rikorrent da parti tieghu jinsisti li hu kellem avukat u li minn hemm mhux ser johrog u li kien ihallas lill-intimat tal-kera u li ried itih ghaxart'elef liri Maltin. L-intimat jinsisti li xejn spicca. Ir-rikorrent jghid diversi drabi li kien rega' harat l-ghalqa u l-intimat jirrispondi li ma harat xejn. Dwar l-allegat tpartit ma' terz l-intimat jghid lir-rikorrent li dik xi haga ohra. F'mument minnhom l-intimat jghid lir-rikorrent li ser itajjarlu l-ghasafar, biex johroglu minn hemm u kemm haduha bi kbira. Ir-rikorrent javza lill-intimat biex ma jmiss xejn minn hemm u l-intimat jghidlu int hemm m'ghandek xejn u m'ghamel xejn hlief li saqqaf il-kamra li ghamel ghall-ghasafar. Ir-rikorrent jibqa' jinsisti mal-intimat biex ma jmiss xejn.

Ir-rikorrent xehed in kontro-ezami a fol. 178 tal-process. Dwar ix-xatba jghid li tnehhiet biss bieba minnha u l-ohra thalliet hemm u kienu ghamlu wire u hu mill-ewwel ma dahalx aktar l-hemm ghax skont hu jghid li gie certu Freddi Falzon li kien ser jaghmel in-negozju. Jaqbel izda li bil-katina li ghamlu xorta wahda kulhadd seta jidhol. Jghid li ghalkemm bil-katina ma kellux bzonn ic-caveetta u xorta seta jidhol hu ghazel li ma jidholx ghalkemm seta jidhol. Jghid li dahal haddiehor u ma riedx jaqla inkwiet u hareg il-barra wara li ghamillu stragi. Dwar il-pajpijiet jghid li kienu fl-ghalqa kollox gozz u l-ghada sparixxew flimkien mal-panels tal-kamra meta mar biex johodhom. Mistoqsi hadhomx lura hu jghid li hu ma messhomx. Ma jafx min hadhom. Jghid li kif dahal Fredu Falzon huwa ma resaqx aktar lejn l-ghalqa ghaliex qallu biex ma jersaqx aktar l'hemm. Izid li minn meta bdew il-proceduri huwa ma resaqx aktar l-hemm u mieghu ma ha xejn jixhed:

Avukat: 'Xejn. Pero inti meta tlaqt, int iddecidejt, kif bdew il-proceduri, li tohrog u ma tergax tersaq 'l hemm, naqblu?

Xhud: Mhux ovvja jekk ma ridnix hemm lili . . . u mhux ha toqghod tiggiled mal-iehor, lil min dahhal.'

Mistoqsi jekk rax lil xi hadd iharrablu l-ghasafar jghid li ma ra lil hadd imma qallu l-intimat li kien ha jharrabhomlu. Fuq ir-rapporti li ghamel mal-pulizija huwa ma sema xejn aktar. Jichad li l-ghasafar hadhom

mieghu huwa stess anzi jzid li l-intimat harrab l-ghasafar u qala l-panels tas-saqaf.

Jikkonferma li huwa prezenta cedola wahda biss ta' depozitu tal-allegata kirja u li ma ghamel ebda wahda ohra. Jghid li me kellux ghalfejn jaghmilhom la hemm haddiehor floku. Dwar ir-'recording' li gie esebit fl-atti jikkonferma li l-intimat ma kienx jaf li r-rikorrent kien ser jirrekordjah. Jghid li kien biss dik id-darda li rrekordjah.

Fix-xhieda tieghu fl-atti tal-process 829/20 ir-rikorrent odjern Carmelo Agius xehed li huwa kien ihallas erba' mitt Euro (€400) fis-sena lill-intimat Cassar. Kien ihallashom hu jew il-bicca kbira kienet tmur martu bihom – kien suppost ihhallashom f'Ottubru izda f'Settembru lill-mara kien jghidilha biex ittihomlu. Mistoqsi ghalfejn kien ihallsu jghid li kin qallu biex jizraghha u wara ftit ghalhekk kien xtara l–qamh u wkoll hawwel rummien, naspli, cirasa u tut. Meta qallu dan l-ahhar ghall-ispejjez l-intimati irrispondieh 'dawn l-erba' sigriet li ghamilt?'. Jghid li ghall-gurament kien joqghod ukoll ghall-kacca imma mhux ghall-kacca biss kien juzaha. Il-kera qatt ma rrifjutaha. Inqala l-ewwel inkwiet f'Mejju 2020 meta l-intimat qal lil martu li hemmhekk kien innegozjah ma' zewg garaxxijiet u hu lill-mara qallha kif jista' jekk hemm art tal-gvern. Jinsisti li hu ghal kollox dahal fl-ghalqa anki biex jahdimha u mhux biss ghall-kacca. Il-kera kien ihallasha f'kontanti u qatt ma tah ircevuta u qatt ma ffirmaw xejn. Sal-mument li tela' jixhed nhar il-15 ta' Ottubru, 2020 fl-atti tal-kawza ta' zgumbrament kien ghadu ma

ddepozita xejn fil-Qorti. Jghid li originarjament meta beda jikrihielu l-intimat kien qallu jekk jirnexxielek iddawwarha tini ghaxart'elef Maltin (Lm10,000) u tkun tieghek l-ghalqa u jhallas hu lill-Gvern izda ma rnexxielux idawwar l-ghalqa.

A fol. 118 tal-process anness jerga' jixhed ir-rikorrent odjern Carmelo Agius. Jghid li l-intimat Cassar kien kellmu madwar ghaxra, tnax-il sena ilu biex jikrihilu. Ftehemu li jtih €400 fis-sena u kienet tmur il-mara ttihom lilu jew lill-mara tieghu. Jghid li fl-ghalqa kien jaghmel kollox go fiha, basal, ful, tewm, naqra minn kollox, naqra broccoli u pastard u naqra kabocci u gidra u hawwel is-sigar, ir-rummien u lumi u laring u tut u bajtar ta' San Gwann. Ghall-ilma kien gabu minghand il-gar ta' hdejh, kienu ftehemu u tella l-pajpjiet tal-ilma biex isaqqi bihom. Tella' diversi mijiet ta' metri ta' pajpijiet u kien anki isaqqi l-lewz. Dam juzaha ghall-prodott qisu xi 8 snin. Izid li kellu kwistjoni ma' terz bl-isem ta' Alfred Falzon kif ukoll kien joqghod jisparalu lejn id-direzzjoni tieghu u dan Alfred Falzon biex ipattihielu ftiehem mal-intimat Casssar biex jehodha hu l-ghalqa. Jimmy Cassar qallu li nnegozjaha ma' zewg garaxxijiet u Cassar talbu biex johrog minn hemmek. Jghid li hu ma riedx li l-intimat itiha lil xi hadd iehor u mhux lilu ghaliex it-terz ried jaghmel vendikazzjoni.

Ir-rikorrent odjern ikompli jghid li l-intimat kien tah il-pjanti u l-karta tal-identita' tieghu biex idawwarha f'ismu izda l-ligi ma kinitx tippermetti. Kien talbu Lm10,000 biex jeqlibha fuqu. Dwar ix-xatba

jghid li l-intimat kien tah ic-cavetta taghha u tal-kamra tah cavetta imma ma qablitx u l-intimat kien qallu idhol mit-tieeqa u biddel is-serratura. Tul iz-zmien qatt ma talbu xi cavetta anzi l-intimat ma kienx jersaq l'hemm hlief biex jarmi xi vjagg bil-hazin u hu kien joqghod inaddaf warajh. Jghid li m'ghandux ircevuta ghaliex l-intimat kien jaf li ma jistax jikri art tal-Gvern. Izid li din l-ghalqa ma kienx juzaha ghall-kacca ghaliex hu kellu postijiet ohra biex imur ghall-kacca u kien imur wara f'din l-ghalqa meta kien ikun ghadu bis-senter mieghu u l-klieb. L-ghalqa kien juzaha hu, l-mara u t-tfal u l-mara tat-tifel. Jghid li ma jgharafx l-iskratac fl-ghalqa ta' min huma, jibqa jichad li jikkaccja fl-ghalqa izda kien jinzel ghadu bis-senter f'idu u l-klieb. Izid li l-iskratac mhux tieghu u li l-ghalqa kienet mikrija qabel ghand nassab u kaccatur. Jikkonferma li meta l-intimat tah ic-cavetta tax-xatba, l-intimat kellu wkoll ic-cavetta tieghu 'Kellu ghax kien jigi u jitfa' l-imbarazz gol-ghalqa.' (fol. 122 ergo). Jaqbel li it-tnejn kienu juzaw ic-cavetta biex jidhlu fl-ghalqa. Mistoqsi jekk jafx li l-intimat iqabbad in-nies jahartu l-ghalqa bit-tractor u kien ilhom imorru jahartuha fuq numru ta' snin jghid li jaf b'li kien igib hu biss u li l-intimat tahilu biex jizraghha b'kollox. Hu qatt ma ra lit-terzi jahartuha 'imma gieli mort u rajtha mahruta,' (Fol. 123 process anness). Mistoqsi kemm ilu li hareg minn hemm jirrispondi:

'Xhud: Jien ili ma nersaq 'l hemm minn kemm ilu li qalli biex nohrog ghax ghandi ritratti hawnhekk jekk trid nurihomlok, ghax imbaghad biex jilhaq jiftiehem ma' Freddie Falzon biex jinnegozja mieghu, jien bl-armi mhux ser noqghod hemm gew – nitlaq' il barra. . . . .

Qorti: Jigifieri bzajt li jigi xi hadd bl-armi?

Xhud: Il-min kien qieghed jirranga mieghu kien jitla' bis-senter u jien ma ridtx inkwiet. Ghidt ahjar nitlaq 'il barra. U kien qed jibghat it-tifel, u tifel guvni iehor, ghal provokazzjoni u.'

Aktar l-isfel jghid 'Jitla' ghall-kacca, ikollu s-senter.'

Jaqbel li hu wkoll bhal dan it-terz kien ikollu s-senter u biex ma joqghodx jillatika 'allura hrigt' il barra.'

A fol. 79 tal-process odjern tixhed ir-rikorrenti ***Agnes Agius*** *li tista' tghid tikkonferma l-versjoni tar-rikorrent ragel taghha Carmel Agius fl-ewwel affidavit fl-atti tal-process odjern. L-istess tixhed f'affidavit ulterjuri a fol. 106 tal-process.*

Agnes Agius *izda xehdet ukoll fl-atti tal-process ta' zgumbrament anness a fol. 113 et seq tal-process. Hija tghid li kien l-intimat John Mary Cassar stess, li tiddeskrivih bhala 'is-sid', li kien qal lir-ragel taghha r-rikorrent odjern sabiex jibda jikrilu l-ghalqa. Tixhed li meta kien jasal ix-xahar ta' Settembru r-ragel kien jghidilha biex tlesti l-flus biex ittihom lill-intimat u kienet ittihom lill-intimat u martu. Tghid li dan kien jigri kull sena. Izzid li kienet l-hena taghha tmur issaqqi fl-ghalqa in kwstijoni u kien ikollu ful, lumija, laringa, tut u bajtar ta' San*

Gwann. Tghid li f'din l-ghalqa kienu jitilghu isaqqu hi u r-ragel u t-tfal is-subien u gieli l-mara tat-tifel u t-tifel. Izzid li l-ghalqa kienu waqfu juzawha wara li l-intimat qallha hemmhekk hemm it-trouble ghaliex kien innegozja l-ghalqa u qallu biex johrog fi zmien tlett xhur. Il-flus kienet zgur ittihom lill-mara tal-intimat imma ma kienx ikun hemm karti li jigu ffirmati ma kienux isiru rcevuti. Dejjem hallset kontanti. Taqbel li r-ragel taghha huwa dilettant tal-kacca u li kien imur f'din l-ghalqa ghall-kacca. Tikkonferma izda li dwar il-ftehim x'kien bejn zewgha u l-intimat taf biss minn dak li qalilha zewgha u mhux ghax kienet prezenti hi. Kull ma taf li kienet tiehu l-flus. Tinsisti izda li huma ma kienux imorru biss fi zmien il-kacca. Terga' tikkonferma li ilhom ma jmorru fl-ghalqa minn meta qallu biex ma jmorrux.

Ix-xhieda fil-process odjern ***George Mangion*** *(fol. 54),* ***Nicholas Mangion*** *(fol 55),* ***Edward Agius*** *(fol. 107),* ***Wayne Agius*** *(fol. 108) f'affidavits identici lkoll jixhdu li r-rikorrenti ilu jahdem l-ghalqa u ilha fil-pussess tieghu mill-anqas mis-sena 2008. Ix-xhieda* ***Nicholas Bonello*** *a fol. 56,* ***Mario Farrugia*** *(fol. 57),* ***Joseph Farrugia*** *(fol. 58),* ***Mario Bonello*** *(fol. 59) f'affidavits tista' tghid jukoll identici jixhdu li huma minn dejjem raw din l-ghalqa tinhadem mir-rikorrenti Carmel Agius u minn ebda persuna ohra.*

Ix-xhieda suesposti fil-kontro-ezamijiet li sarulhom jispjegaw kif jafu lir-rikorrent b'uhud minnhom jikkonfermaw li jigu mir-rikorrent. ***George Mangion*** *jghid li lill-intimat ilu ma jarah fl-ghalqa in kwistjoni aktar*

minn tletin sena. Izid li gieli ra l-ghalqa tinharat u gieli qabbdu r-rikorrent jahratha. Jghid li fil-bicca li kien jahrat hu, ir-rikorrent kien jizra' ful, tewm, basal u affarijiet hekk. Mistoqsi jekk jafx li l-ghalqa m'ghandhiex ilma jghid li kellu l-main ghaddej. Meta jigi suggerit lilu li l-ghalqa kienet tinzera' kollha qamh jghid li mhux kollha.

Huh ***Nicholas Mangion*** *jixhed li ma jafx li l-ghalqa kienet tinzera qamh imma r-rikorrent kellu xi sigar, kien jizra' l-ful, fi zmien kellu t-tadam. Hu kien jiehu pjacir imur ikellem lil kuginuh ir-rikorrent fl-ghalqa. Jaf li l-ghalqa dejjem kient tkun kultivata u mizrugha l-ghalqa imma qatt ma ra persuna bit-tractor. Wara d-disgwit bejn il-partijiet ma regax ra lir-rikorrenti fl-ghalqa.*

Nicholas Bonello *a fol. 147 et seq tal-process jghid li lir-rikorrent ilu jafu mis-sena 2010 minn meta kien itih l-ilma. L-art li tinhadem mir-rikorrent tinsab magenb tieghu. Jixhed li qabel Carmel Agius fl-istess ghalqa kien jara nassab mis-sena 1994. Izid li lill-intimat ma jafux u qatt ma rah hemm hlief l-ahhar sena. Mistoqsi qattx ra l-ghalqa mahruta jghid li darba haratha hu madwar hames, erba snin qabel fuq talba tar-rikorrent. Izid li gieli kien jarha tinhasad u jara l-balal imma ma jaghtix kax min jahratha. Qatt ma nzertahom jahartu. Hu haratha darba zgur bit-tractor tieghu. Jghid li huwa ghandu l-indirizz fuq l-ghalqa tieghu u kuljum hemm.*

Mario Bonello *a fol. 154 et seq jghid li ilu jaf lir-rikorrent ghal madwar tnax jew tlettax-il sena. Mistoqsi qattx ra lill-intimat jghid li rah dawn l-ahhar sena u nofs u qabel qatt ma rah. Izid li r-rikorrent f'din l-ghalqa kien jaghmel xi naqra ful jew kellu erba' sigriet u kien joqghod isaqqihom. Qabel Agius ma kien ikun hemm hadd fl-ghalqa. Lir-rikorrent kien jarah b'mutur zghir tal-hart. Tractor kbir kien jara darba fis-sena biex jahsad. Ir-rikorrent gieli kellu t-tfal mieghu.*

Mario Farrugia *a fol. 161 et seq jghid li lir-rikorrent ilu jarah fuq il-post madwar disa' jew ghaxar snin. Izid li jarah darba jew jumejn fil-gimgha u l-ahhar li rah xi xahar qabel ix-xhieda tieghu li nghatat fis-6 ta' Lulju, 2022. Lir-rikorrent jafu minn qabel kien jarah ix-xoghol imma ghamlu hbieb miz-zmien li r-rikorrent beda jahdem l-ghalqa. Jghid li kien ikun hemm wiehed jahrat jismu Kola. Izid li lill-intimat qatt ma rah. Jerga jinsisti li lir-rikorrent baqa jarah fl-ghalqa sa ftit zmien qabel xehed.*

Joseph Farrugia *a fol. 164 et seq jixhed li ilu jara lir-rikorrent fl-ghalqa ghal madwar tmien jew ghaxar snin qabel kien jara lil xi hadd minn Hal Qormi. Ilu izda ma jarah hemm madwar sentejn. Jghid li gieli ra tractors jahdmu l-ghalqa in kwistjoni.*

*A fol. 189 et seq jixhed **Wayne Agius** iben ir-rikorrenti li jghid li missieru ilu jizra fl-ghalqa xi tlettax-il sena pastard, kabocci, broccoli u corn u li l-intimat ma kien jaghmel xejn. Huh **Edward Agius** a fol. 192 et seq jixhed li missieru f'din l-ghalqa kien jizra u dan ghal dawn l-ahhar hmistax jew tnax il-sena u hu kien imur mieghu.*

*A fol. 62 tal-process gie esebit **rapport** li sar mir-rikorrenti Carmel Agius mal-Pulizija u li jgib id-data tal-15 ta' Lulju, 2020 fejn huwa rraporta kif isegwi:*

' . . stqarr illi ghal dawn lahhar hdax-il (11) sena kien qes jikri ghalqa fis siggiewi, u aktar kmieni illum gha habta tal 1930Hrs waqt li kien ghaddej minnn hemm sab l-ghalqa bl-acces imblukat.

Carmel stqarr illi huwa l-ghalqa kien jikrijha minn ghand certu Cassar, John Mary u kellu sa Ottubru tal 2020 imhallas u ricenti kien gie John u qallu sabiex jitlaq minn gol-ghalqa. Meta l-kwerelant tkellemma ma l-avukat tal-fiducja tieghu huwa qallu sabiex jipqa gol-ghalqa sa kemm tiskadilu l-kera izda illum ghal habta tal- 1900Hrs waqt li kien ghaddej minn hdejn l-ghalqa kien innota li kien hemm il-gata ta' barra maqluha u xi hamrija hdejn l-entratura sabiex ma jidhol hadd u katnazz gdied.

Carmel stqarr ukoll illi karti bil-miktub ma kellux li kien qed jikri l-ghalqa minhabba l-fatt li l-ghalqa ma kinitx ta' John izda kienet tal-gvern u kien jikrijha.'

Dwar dan l-intimat kien kellem lil Pulizija u fil-kopja tar-rapport a fol. 130 tidher il-versjoni tieghu kif isegwi:

'Irraporta gewwa l-ghassa hal-Qormi fejn hwua stqarr illi Carmel ma kienx ihallas kera u li kien ilu javzah sabiex johrog l-affarijiet tieghu minn go l-ghalqa minhabba l-fatt li kien ha jirranga xi affarijiet u minhabba li kellu jdahhal xi ingenji kbar kellu jnehhi ix-xatba.

John stqarr ukoll illi kien hemm kamra fil-prorpjeta li kien ghamel pussess fuqha u ma kien irid itihom kopja tac-cwievet t'hemm. '

*Rat ukoll ir-**rapport** li jaghmel referenza ghal fatti li allegatament sehhew nhar il-31 ta' Lulju, 2020 l-quddiem (fol. 65 et seq) fejn ir-rikorrent irraporta li huwa ilu jikri l-ghalqa ghal madwar tnax-il sena minghand l-intimat u li qed jahseb li l-intimat xtaq iahhal lil xi hadd iehor fl-ghalqa u ghamillu xi hsarat fuq affarijeit li ghamel fl-ghalqa fuq pajpijiet tal-ilma tal-main li wahhalhom ir-rikorrent stess kif ukoll harrab xi ghasafar tar-rikorrenti li kienu go guva. Ir-rikorrent allega mal-Pulizija li dawn l-affarijeiet ghamilhom l-intimat sid ghaliex kien qallu biex inehhi l-affarijiet tieghu minn hemm u qallu ukoll li ha jharrablu l-ghasafar.*

Meta l-intimat mar l-ghassa sabiex jigi mistoqsi dwar dan ir-rapport huwa fil-versjoni tieghu a fol. 138 cahad li harrab l-ghasafar tar-rikorrent jew li ghamel xi hsara fuq il-pajpijiet. Insista li l-ghalqa hija tieghu u li kienu biss taw permess lir-rikorrent sabiex imur ghall-kacca fl-ghalqa taghhom. Zied li l-ghalqa hi maghluqa b'katina u li seta' dahal kulhadd biex iharrab l-ghasafar jew hsara fuq xi pajpijiet. Zied li l-pajpijiet qedin fil-genb u li jekk ried ir-rikorrent seta jmur ghalihom. Mal-Pulizija l-intimat sahaq li kien hu li dejjem hadem l-ghalqa u li meta ma setghax jahdimha hu personali kien iqabbad lil xi hadd bil-flus biex jahrata, zied:

'John stqarr wara li kienu talbu lil Carmel sabiex ma jibqax imur ghal-kacca fl-ghalqa taghhom, u wara li qalulhu diversi drabi sabiex ma jmurx u ma semghax, dawn kienu batulhu ittra bl-avukat sabiex jieqaf imur hemm. Rigward dan, huma wkoll infurmaw lid-dipartiment tal-artijiet peress li l-ghalqa hi tal-gvern, izda huma kienu ilhom ihalsu l-qbiela ghal-dan l-ahhar ghoxrin sena.'

A fol. 124 et seq tal-process odjern xehed permezz ta' affidavit l-intimat ***John Mary Cassar.*** *Huwa jinsisti li mhux minnu li r-rikorrent Carmelo Agius kien jiddetjeni l-ghalqa esklussivament ghax hu kien semplicement ippermetta lir-rikorrent b'mera tolleranza sabiex jidhol fl-ghalqa tieghu waqt l-istagun tal-kacca ghal skopijit ta' kacca. Jixhed li hu dejjem kien u baqa jidhol fl-ghalqa tieghu jahdem l-istess flimkien ma' martu Mariella Cassar ghal ghexieren ta' snin u dan bis-sahha tat-titolu ta' qbiela favur*

tieghu minghand l-Awtorita' tal-Artijiet. Jghid li r-rikorrent ammetta fl-atti li l-intimat kien baqa dejjem jidhol u jaccedi fl-ghalqa ghalhekk ma jistax ikun li qabad u dahal jew sgassa u waqqa' x-xatba kif qed jallga r-rikorrent. Izid li hu dejjem zamm f'idejh cavetta tax-xatba. Jammetti li nehha x-xatba li kienet spiccuta biex ikunu jistghu jidhlu t-trakkijiet biex tintefa l-hamrija fl-ghalqa izda flokha ghamel katina ghalhekk ir-rikorrent dejjem baqa' jista' jaccedi ghall-ghalqa billi jaqbez il-katina (jaghmel referenza ghar-ritratt esebit mir-rikorrent a fol. 6 tal-process). Izid li meta nehha x-xatba huwa kien gia rtira t-tolleranza fil-konfront tar-rikorrent sabiex jaccedi fl-ghalqa. Izid li ghalkemm ir-rikorrent ghamel rapport fuq ix-xatba l-pulizija qatt ma hadu passi kontra tieghu u li f'Settembru 2020 kien sab li xi hadd kien nehha l-katina u hu ghamel rapport mal-pulizija dwar dan (fol. 131 et seq).

Dwar is-sistema ta' irrigazzjoni li ghamel ir-rikorrent jghid li maz-zmien ir-rikorrent beda jipprova jakkaparra l-ghalqa u kien installa sistema ta' irrigazzjoni. L-intimat kien qallu mill-ewwel bien inehhiha u r-rikorrent kien weghdu li ser inehhiha izda baqa' ma ghamilx hekk. Ghalhekk wara ftit zmien nehhiha hu billi ressaqha fil-genb tal-ghalqa biex ikun cert li r-rikorrent ma jakkapparrax l-ghalqa w'ghalhekk ma ghamel l-ebda hsara jew kisser kif sostna r-rikorrent (jaghmel referenza ghar-ritratti a fol. 9. 10 u 11 tal-process). Izid li wara ftit zmien kien ra li dawn il-pajpjieet ma baqghux hemm u dwar dan ghamel rapport mal-Pulizija ghalkemm assuma li kien hadhom ir-rikorrent stess (rapport a fol. 134 et seq u jgib id-data tat-18 ta' Awissu, 2020).

Dwar il-guva tal-ghasafar l-intimat jixhed li r-rikorrent kien akkapparra kamra fl-ghalqa tieghu biex irabbi xi ghasafar fiha. Jghid li hu kien oggezjona ghal dan u ghamilha cara mar-rikorrenti li l-permess li kien tah jien kien biss sabiex jidhol gewwa l-ghalqa tieghu fl-istagun tal-kacca u xejn izjed. Jghid li Carmelo Agius, bhal dejjem, kien qallu biex ma jaghmilx l-affarijiet bi kbar u li ma kien qed jaghmel xejn hazin b'daqshekk. Wara dan ma felahx u talab lir-rikorrent biex johrog 'l barra mill-ghalqa. Carmelo Agius irrifjuta w'ghalhekk infethet il-kawza ta' zgumbrament li id-data tas-17 ta' Settembru, 2020. Izid li wara li prezenta l-kawza, r-rikorrent qatt ma resaq aktar lejn l-ghalqa wara li ha mieghu is-sistema ta' irrigazzjoni li kien zarma l-intimat. Dwar il-guva jghid li assolutament mhux minnu li hu kisser xi katnazz jew harrab xi ghasafar. Wara r-rapport li r-rikorrent ghamel mal-pulizija dwar l-ghasafar il-pulizija wkoll ma hadu l-ebda passi kontra tieghu. Jghid li fil-fehma tieghu l-ispoll gie vvintat mir-rikorrent wara li l-intimat irtira l-mera tolleranza u talbu sabiex ma jibqax jidhol fl-ghalqa.

A fol. 136 l-intimat jiprezenta rapport ulterjuri li sar mal-pulizija datata 22 ta' Settembru, 2020 fejn huwa rraporta li fl-ghalqa kellu mejda tal-hadid li kien sab nieqsa minn fuq il-post wara li kien raha l-ahhar fl-20 ta' Settembru, 2020.

L-intimat John Mary Cassar xehed ukoll in kontro-ezami a fol. 170 tal-process odjern. Jichad li hu qatt kera l-ghalqa lir-rikorrent. Izid li

ftehemu ghax kien ir-rikorrent stess li kien mar jitolbu xi tlett darbiet biex jidhol ghal kacca biss u li kien qallu li jekk ikun hemm bzonn johrog, jghidlu u jrid johrog. Dwar flus jixhed:

'Il-flus qatt ma accettajna flus. Ma kienx hemm ftehim fuq flus, xejn xejn xejn.'

Jinsisti li l-flus ir-rikorrent semmihom u li hu qatt ma ha flus minghand ir-rikorrent. Qatt ma kien hemm flus involuti u qatt ma ssemmew flus. Jichad ukoll li kien hemm xi ftehim li sabiex iddur il-qbiela kellu jtih ghaxart elef Euro (€10,000). Jghid li qed jivvinta kollox ir-rikorrent. Dwar l-allegat ftehim ta' tpartit ma' zewg garaxxijiet jghid li din l-istorja hu kien ivvintaha biex jehles minnu. Jichad li kien ihalli lil xi hadd iehor mill-familja tar-rikorrent juza l-ghalqa, hu biss. Hu ftiehem mieghu biss. L-ghalqa r-rikorrent qatt ma zeraghha dejjem hadimha l-intimat u ilu jaghmel hekk minn meta kienet fi zmien missieru, ghoxrin (20) sena ghandu u ghand missieru ghaxar (10) snin ohra. Dejjem zera qamh fl-ghalqa. Jinzera f'Settembru, Ottubru u jinhasad Mejju.

Dwar il-guva li giet imsaqqfa jghid li din kienet ilha li ssaqfet mir-rikorrenti xi tliet snin jew sentejn. X'hin saqqafha mill-ewwel qallu li ma tah l-ebda permess biex jaghmel xejn fil-kamra. Izid li r-rikorrent anki qabad u qata cavetta ta' kamra. Jichad li r-rikorrent kien jizra' xi haga fl-ghalqa u jinsisti li r-rikorrent qatt ma harat l-ghalqa. Dwar is-sistema tal-irrigazzjoni jichad li qaccatha izda li hu zarmha u gabaromlu

hdejn hajt biex imur jigborhom ghax ma kellux dritt jaghmel xejn fl-ghalqa u ma jafx ghalfejn ghamel il-pajpijiet ghax ilma ma hemmx fl-ghalqa. Jaqbel li l-pajpijiet kienu fl-ghalqa kollha w'ghalhekk zarmahom ghax ried jidhol. Kien qallu mill-ewwel biex jiehu hsieb johrog halli jirranga l-ghalqa. Jahseb li r-rikorrent ghamel il-pajpijiet biex jikkapparra l-ghalqa mhux ghax kien jizra. Jghid li wara l-akkadut huwa gab lin-nies jghinuh u rega' zera' l-qamh ghax ma hemmx ilma biex jinzera xi haga ohra. Qed jaghmel il-hamrija fl-ghalqa kollha ghaliex ma tantx fiha hamrija. Fuq domanda tal-Qorti jghid li x-xatba u l-katnazz kienu tieghu, hu kien ta cavetta lir-rikorrent. Meta nehha x-xatba ghamel katina biex ma jidhlux trakkijiet ihottu li jridu. Bil-katina persuna xorta setghet tidhol. Jichad li huwa qaccat xi soqfa.

Fl-atti tal-kawza ta' zgumbrament 829/2020 l-intimat odjern John Mary Cassar jinsisti li ghalkemm hu ma riedx jeqleb l-ghalqa, r-rikorrent tant kien persistenti li xorta wahda kien tah kopja tal-karta tal-identita' ghalkemm qallu li ghal dak iz-zmien ma kienx behsiebu jeqleb l-ghalqa. Jinsisti li huwa kien tah biss permess ghall-kacca fl-istagun tal-kacca. Jghid li maz-zmien ir-rikorrent beda jakkapparra aktar fl-ghalqa u jidher aktar spiss l'hemm tant li kkappara struttura zghira, ghamilha s-saqaf u beda jrabbi l-ghasafar. Kien kellmu u wissieh li qatt ma kien tah permess sabiex jaghmel hekk u hlief ghall-kacca. Izid li r-rikorrent odjern kien jghidlu biex ma naghmilhomx bi kbar u li lili ma kienx qed itellifni ghaliex l-ghalqa kienet kbira. Maz-zmien ir-rikorrent odjern installa s-sistema ta' irrigazjoni fl-ghalqa ghalkemm qatt ma kienx hadima u

kkapparra wahda minn zewg kmamar u bidel is-serratura. L-intimat odjern talbu cavetta izda r-rikorrent Agius baqa' ma tahx cavetta. Jghid li kien dejjem hu li hadem l-ghalqa flimkien ma' martu Mariella Cassar. Fl-ahhar ma felahx aktar u talab lil Carmelo biex johrog il-barra mill-ghalqa. Ir-rikorrent kien joqghod imur ikellmu bl-iskuza ta' xi xoghlijiet biex jiprova jikkonvincih idawwar il-hsieb u beda jaghmel minn kollox biex jehles minnu tant li spicca ma kienx jaghti kasu ghaliex hu kien mohhu mistrieh li l-qbiela ssejjah lilu. Minhabba li r-rikorrenti Agius odjern baqa' ma harigx l-intimat ghaddha sabiex jiftahlu l-kawza ta' zgumbrament. Izid illi:

'26. Illum indunajt illi Carmelo kellu pjan wiehed biss f'mohhu, u cjoe' dak illi jikkapparra l-ghalqa in kwistjoni, bl-istrutturi ta' go fiha, u jipprova jaqlani l-barra minnha b'ingann.

27. Li huwa zgur, pero', huwa li jien ghandi titolu tajjeb u skond il-ligi minghand l-Ufficcju Kongunt, filwaqt illi Carmelo ma ghandu assolutament xejn, billi jiena la tajtu u lanqas stajt intieh it-titolu ta' sub-kera li issa qieghed jippretendi li ghandu;'.

Jixhed ukoll in kontro-ezami fl-atti tal-kawza ta' zgumbrament a fol. 128 et seq tal-istess process anness. Jinsisti li hu qatt ma kera' l-ghalqa lir-rikorrenti odjerni u li kien ir-rikorrent Carmelo Agius li kien jigri warajh biex jidhol naqra ghall-kacca. Jinsisti li qatt ma accettaw flus. Il-flus beda biss isemmihom ir-rikorrent Carmelo Agius biex jipprova jirranga

fl-ahhar: 'Qatt ma hadna flus, qatt. Ma kienx hemm flus involuti. Qatt ma sseemmew flus.' Jichad ukoll li talbu ghaxart elef Ewro biex tinqeleb l-ghalqa fuq Agius. Ivvintalu dwar in-negozju taz-zewg garaxxijiet biex jehles minnu ghaliex ir-rikorrent kien persistenti. Hu qatt ma halla l-familja ta' Agius tidhol fl-ghalqa izda biss lil Carmel Agius ghall-kacca u dan ghax talbu Agius stess. Jixhed li hu dejjem qamh zera' f'din l-ghalqa u ilu jahdimha wahdu ghoxrin (20) sena. Jaf li r-rikorrent saqqaf bil-pjanci l-istruttura u ghamlu madwar tlett snin ilu u malli ghamlu mill-ewwel ilmenta mieghu ghaliex hu qatt ma tah permess jaghmel xejn fil-kamra. Jichad li Agius qatt zera' xi haga f'din l-ghalqa. Dwar is-sistema tal-irrigazzjoni hu zarmaghha mhux qaccata. U jghid li ma jafx ghalfejn ghamlu dawk il-pajpijiet ghaliex ilma ma hemmx fl-ghalqa. Jaqbel li l-pajpijiet kienu gol-ghalqa kollha, ghalhekk zarmaghhom ghax hu ried jidhol fl-ghalqa u qallu biex jiehu hsieb johrog halli jirranga l-ghalqa ghax ried jidhol bit-trakkijiet bil-hamrija. Jichad li wara li hareg ir-rikorrent dahal xi hadd iehor fl-ghalqa tieghu jizra'. Meta gab in-nies fl-ghalqa biex jizra' l-qamh hu stess. Dwar il-hamrija jghid li kull meta jiltaqa' ma' vjagg hamrija jmur jitfghu f'din l-ghalqa u jordom ghaliex l-ghalqa ma fihiex wisq hamrija.

Jinsisti li hu ma qaccat l-ebda katnazz, huwa nehha x-xatba u ghamel katina b'katnazz, mar xi jumejn jew tlett ijiem wara u sabha mqaccata. Kemm il-katina kif ukoll il-katnazz hu ghamilhom. L-ewwel katina u katnazz max-xatba kienu tieghu u Agius kellu cavetta taghhom biex ikun jista' jidhol. Imbaghad ghamel katina mhux xatba biex ma jidhlux it-

trakkijiet iwaddbulu fejn isibu. Persuna xorta setghet tidhol bil-katina. Jichad li qaccat xi pjanci tal-kamra z-zghira.

A fol. 139 xehdet mart l-intimat ***Mariella Cassar*** *permezz ta' affidavit. Tghid li huwa minnu li r-rikorrent kien jidhalla minn zewgha fl-ghalqa ghal skopijiet ta' kacca u dan biss b'mera tolleranza. Tichad li Carmelo Agius qatt hallasha xi flus talli kien jidhol ghall-kacca fl-ghalqa in kwistjoni. Tghid li fl-istess hin hi u zewgha dejjem baqghu jahdmu l-ghalqa. Dwar ix-xatba tghid li kemm ir-rikorrent kif ukoll hu u zewgha kellhom cavetta tax-xatba, huma sabiex jahdmu l-ghalqa u r-rikorrent sabiex jaccedi ghal kacca. Tghid li x-xatba tnehhiet minnha u minn zewgha biex ikunu jistghu idahhlu xi trakkijiet bil-hamrija ghall-ghalqa dan ghaliex bix-xatba kif kienet it-trakkijiet ma setghux jidhlu. Bic-cavetta huma dejjem baqghu jidhlu u jaccedu regolarment. Wara li tpoggiet il-harmija hi u l-intimat dahhlu wkoll gaffa sabiex titwitta l-hamrija. Flok ix-xatba poggew katina w'ghalhekk Carmelo Agius xorta seta jibqa jidhol u johrog. Dwar is-sistema ta' irrigazzjoni tghid li ma kinitx ilha wisq installata u hi u zewgha mill-ewwel qalu lir-rikorrent biex inehhiha ghaliex hu kellu permess biss b'mera tolleranza li jikkaccja fl-ghalqa u mhux jahdem l-ghalqa. Tinsisti li r-rikorrent qatt ma hadem l-ghalqa u li baqghu dejjem jahdmu l-ghalqa hi u zewgha l-intimat. Ghalkemm ir-rikorrent kien qalilhom li ser inehhi s-sistema tal-irrigazzjoni dan baqa ma ghamilx hekk w'ghalhekk hi u zewga zarmawha u ressquha fil-genb biex ir-rikorrent ikun jista' jigborha. Tichad li ghamlulha xi hsara. Tghid fil-fatt wara ftit zmien din ma baqghetx*

hemm u assumiet li gabarha r-rikorrent. Dwar il-guva tghid li hi ma kissret l-ebda katnazz u li zewgha stqarr ukoll li ma harrab l-ebda ghasafar. Izzid:

'18. Ezatt qabel ma waqaf jaccedi ghall-ghalqa taghna fl-2020, kienet tnehhiet minn fuq il-post is-sistema ta' irrigazzjoni zarmata li kien hemm, u kienu tnehhew ukoll l-ghasafar. Nemmen, ghahekk, illi Carmelo Agius kien gabar hwejjgu, inkluz l-ghasafar, u, wara li induna li ma kellu l-ebda dritt jibqa' jaccedi fl-ghalqa taghna, billi l-mera tolleranza ta' zewgi kienet giet irtirata, iddecieda li ma jersaqx aktar lejn din l-ghalqa;

19. Irrid nghid ukoll illi, apparti hwejjgu, jidher illi Carmelo Agius kien anke ha mieghu mejda tal-hadid li, fil-fatt, kienet tieghi u ta' zewgi.'

A fol. 62 tal-kawza ta' zgumbrament tixhed ukoll l-istess Mariella Cassar u mal-affidavit taghha tannetti ritratti a fol. 64 et seq. Issostni li r-ritratti a fol. 64 u 65 juru evidenza ta' skratac fl-ghalqa u li r-ritratti a fol. 66 u 67 juru l-ghalqa tinhadem b'permezz ta' tractor. Tghid li dawn ir-ritratti ttiehdu fis-sena 2020 meta zdiedet il-hamrija fl-ghalqa.

A fol. 141 al-process odjern xehed permezz ta' affidavit ***Alfred Falzon****. Jghid li jahdem ghalqa fil-vicinanzi ghal dawn l-ahhar madwar 21 sena u jmur kwazi kuljum. Lill-intimat jafu dejjem fl-ghalqa in kwistjoni tul dan il-perjodu kollu u anki qabel kellu l-ghalqa tieghu. Izid li lir-rikorrent jafu wkoll ghaliex huwa minn Hal Qormi. Jghid li fis-snin*

2012 sa 2020 gieli kien jara lil Carmelo Agius f'din l-ghalqa imma dan kien ikun hemm biss sabiex jikkaccja fil-perjodu tal-kacca u qatt ma rah jahdem din l-ghalqa. Huwa kien ra wkoll li ghal zmien qasir kien hemm sistema ta' irrigazzjoni nstallata u meta kellem lill-intimat fuqha, ghaliex jaf li kemm kien ilhom jahdmuha l-intimat u martu qatt ma kellhom din is-sistema, l-intimat qallu li kien ghamilha Carmelo Agius u li dan kien qed jaghmel hekk biex jikkapparalu l-ghalqa. Ftit taz-zmien wara kien ra din is-sistema zarmata fil-genb tal-ghalqa. Mill-2020 qatt ma rega' ra lir-rikorrent fl-ghalqa tal-intimat. Jichad li hu kien ser ipartat xi garaxxijiet mal-ghalqa tal-intimat anki ghaliex jaf li l-ghalqa hija tal-Awtorita' tal-Artijiet. Fl-affidavit tieghu fil-process anness tista tghid jixhed l-istess affarijiet a fol. 86.

Rat a fol. 91 il-kopja tac-cedola ta' hlas tal-allegata kera ta' erba' mitt Euro (€400) mir-rikorrenti favur l-intimat ghall-perjodu bejn Settembru 2020 u Settembru 2021.

Rat ix-xhieda ta' diversi Nutara li taw il-gurament fuq l-affidavits tax-xhieda tar-rikorrent.

*A fol. 91 et seq tal-kawza ta' zgumbrament jixhed **Karl Borg** rapprezentant tal-Awtorita' tal-Artijiet li jikkonferma li l-ghalqa in kwistjoni kienet mikrija mill-Knisja lill-missier l-intimat odjern li kien jismu Joseph Cassar u dan kien lura fis-sena 1993 u fis-sena 1999 l-Awtorita' accettat li din tinqeleb fuq John Mary Cassar l-intimat odjern*

(fol 80). Baqghet tithallas sal-lum u jiprezenta d-dokumentazzjoni relattiva fl-atti (fol. 76 sa fol 81). Jispecifika wkoll li fil-process hemm ittra li taghmilha cara li l-Awtorita' tal-Artijiet ma kienet tat l-ebda approvazzjoni ghal kwalunkwe arrangament bejn il-partijiet (fol. 81). Din l-ittra kienet intbaghtet b'risposta ghall-ittra li konsegwentement giet esebita a fol. 108 tal-process anness. Jghid li fuq din l-art ma kinitx dahlet applikazzjoni taht l-iskema tas-sena 2002 li kienet tippermetti li persuni ohra jigu rikoxxuti.

A fol. 83 tal-process anness gie prezentat affidavit ta' ***Saviour Farrugia*** *li kkonferma li t-titlu fuq l-art kien gie maqlub fuq John Mary Cassar u li huwa kien jaghml xhur shah ghal vaganzi f'Malta. Jghid li tul dawn iz-zminijiet kien imur fl-ghalqa in kwistjoni sabiex jigbor il-bebbux u dejjem ra li l-intimat John Mary Cassar kien jiehu hsieb din l-ghalqa sew. L-istess tixhed* ***Georgina Farrugia*** *fl-affidavit taghha a fol. 84 tal-process.*

A fol. 85 tal-process anness xehed ***Emanuel Cassar,*** *hu l-intimat permezz ta' affidavit. Huwa jghid li l-ghalqa jafha ghand missieru Joseph Cassar sa minn meta kien zghir. Izid li fis-sena 1993 din ghaddiet ghand huh l-intimat. Jghid ukoll li gieli jmur u jghin lil huh fl-ghalqa jew biex jigbor xi bebbux jew biex jghid kelma ma huh l-intimat ghaliex ikun hemm spiss. Jikkonferma li dejjem, sal-gurnata tal-lum, jaf biss lil huh l-intimat jahdem l-ghalqa. Lir-rikorrent Carmelo Agius jafu ghaliex huwa minn Hal Qormi u li f'dawn l-ahhr seba' jew tmien snin, gieli*

nzerta lil Carmelo Agius gewwa l-ghalqa ta' huh izda kien jarah biss jikkaccja waqt l-istagun tal-kacca u qatt ma rah jahdem l-ghalqa.

A fol. 87 tal-process anness xehdet ***Gertrude Aquilina*** *li tigi bint l-intimat odjern. Tghid li minn dejjem tiftakar l-ghalqa in kwistjoni fil-pussess ta' ommha u missierha. Tiftakar li kienu jizirghu il-qamh ghaliex dak biss jikber minghajr ilma ghaliex ma hemmx ilma u tiftakar lil missierha jahdem l-ghalqa bil-mutur tal-hart. Meta kienet taghmel ix-xita tiftakarha titla' ma' ommha jxerrdu s-sulfat mal-qamh biex jikber. Meta kibret, kemm hi u kemm ohtha baqghu imorru biex jigbru xi bebbux izda missierhom kien beda jqabbad certu Joe Callus sabiex jghinu fl-ghalqa inkluz biex tinharat. Meta jikber il-qamh kien imur Joe Callus biex jahsad u jigbor il-qamh. L-ewwel jaghmlu forma ta' kaxxu u wara ftit granet jigbru u tghid li dan ghadu jsir sal-lum minn missierha, ommha u l-ghajnuna ta' Joe Callus. Tixhed li missierha kien ippermetta lir-rikorrent jikkaccja fl-ghalqa ghaliex hija pjuttost kbira. Fil-fatt dan kien qalulha missierha u wkoll kienu jaraw l-iskratac fl-ghalqa. Tghid li recenti rat lil missierha inkwetat ghaliex Carmelo Agius ried jaghmel pussess tal-ghalqa tant li missierha qallu biex ma jibqax imur ghall-kacca filwaqt li Carmelo Agius kien qallu li ma kellux l-ebda jedd ikeccieh. Tixhed li r-rikorrent wara dan kollu kien baqa' jmur fejn missierha jipprova jipperswadih biex jibqa' jhallih imur ghall-kacca u missierha kien beda jiddejjaq u jaqtalu fil-qasir. Tikkonferma li lil Carmelo Agius hi qatt ma ratu tahdem l-ghalqa in kwistjoni u kien ikun hemm biss waqt l-istagun tal-kacca.*

*Il-versjoni tal-fatti kif suesposta gie konfermata wkoll minn bint l-intimat l-ohra **Marilyn Demanuele** fl-affidavit taghha a fol. 89 et seq tal-process anness.*

*A fol. 97 et seq tal-process anness xehed **Joseph Callus** li jghid li ilu jaf lill-intimat madwar tletin (30) sena u ilu aktar minn ghoxrin (20) sena jigi mqabbad mill-intimat Cassar sabiex jahratlu l-ghalqa in kwistjoni, jizralu l-qamh u wara jahsduh, jippakkjawh u jbieghuh. Jghid li fis-sena 2020 ma zerawhiex ghaliex qalu li ser ihalluha tistrieh izda mis-sena 2019 lura dejjem konsistenti kienu jizrawha. Sabiex isir dan ix-xoghol kien imur erba' darbiet fis-sena zgur u kien iqabbdu l-intimat Jimmy Cassar. Kien l-intimat li meta jiftehemu kien imur jiftahlu x-xatba li minn dejjem kienet hemm. Jew kien ikun mieghu l-intimat jew inkella kien itih ic-cavetta. Fl-ghalqa jghid li qatt ma ltaqa' ma' hadd ghalkemm kien imur f'diversi hinijiet. Imur jahrat bejn Ottubru/Novembru u jahsad f'April. Wara hmistax jew tlett gimghat imur jippakkja t-tiben u wara l-ghada jew pitghada jmorru jghabbu. Dan kien isir ta' kull sena. Kien ihallsu Jimmy Cassar. B'referenza ghar-ritratti esebiti minn mart l-intimat jaghraf it-tractor tieghu u l-ghalqa tal-intimat.*

*A fol. 106 tal-process anness jixhed **Nicholas Vassallo** permezz ta' affidavit li jghid li huwa jahdem madwar sittin tomna raba flimkien ma' huh James Vassallo vicin l-ghalqa in kwistjoni. Jghid li jahdmu din ir-raba' kuljum ghal madwar dawn l-ahhar tletin sena. Lill-intimat John*

Mary Cassar jafu u kien jaf ukoll lil missieru. Jghid li l-ghalqa in kwistjoni dejjem jafha tinhadem minn missier l-itnimat u wara mill-intimat sal-lum il-gurnata. Ma jaf li kien hemm hadd aktar jaghdem l-ghalqa in kwistjoni u l-itnimat gieli qabbad nises jghinuh jahartu l-istess ghalqa ghaliex l-intimat m'ghandux tractor. Jghid li lir-rikorrent jafu wkoll imma fuq wara tal-ghalqa ghaliex ir-rikorrent ghandu ghalqa hemm u gieli rah hemm mat-tfal tieghu specjalment fl-istagun tal-kacca izda qatt ma rah jahdem l-ghalqa tal-intimat. '

Rat illi fl-atti tal-kawza annessa din il-Qorti ghamlet ukoll analizi tal-provi mressqa fiz-zewg processi u waslet ghall-konkluzjoni li l-fatti kif esposti mir-rikorrent odjern John Mary Cassar kellhom aktar mill-verita' minn dawk kif esposti mill-intimat odjern Carmelo Agius b'dana li din il-Qorti waslet sabiex emmnet il-versjoni moghtija minn John Mary Cassar u x-xhieda mressqa minnu u mhux dik ta' Carmelo Agius u x-xhieda mressqa minnu u dan kif isegwi:

'Illi mill-provi suesposti, fl-ewwel lok hareg ampjament pruvat li dak li allegaw ir-rikorrenti fir-rigward ta' din l-ghalqa u cioe' illi huma ilhom jiddetjent l-ghalqa in kwistjoni 'esklussivament' ghal numru ta' snin l-ghalqa assolutament mhux minnu. Fil-fatt jirrizulta ampju mill-provi li kemm ir-rikorrent Carmel Agius kif ukoll l-intimat John Mary Cassar kienu jaghmlu uzu kontempraneament mill-ghalqa in kwistjoni tant li t-tnejn li huma kellhom cavetta tax-xatba tal-ghalqa u l-istess rikorrent

jammetti li l-intimat kellu wkoll cavetta li biha seta' jidhol fl-ghalqa tant li jixhed li l-intimat kien jidhol jarmi fl-istess ghalqa u jikkumenta li hu kien ikollu joqghod jirranga warajh. Illi din hija l-ewwel nuqqas ta' verita li din il-Qorti rriskontrat fil-kawza odjerna u fil-mod kif gie espost il-kaz quddiemha da parti tar-rikorrenti. Dan apparti nuqqast ta' konsistenza fix-xhieda moghtija mir-rikorrent u xhieda ohra mressqa minnu fejn jaghtu numri ta' snin diversi li s uppost ir-rikorrentkien qed juza din l-ghalqa li jvarjaw minn tmien (8) snien u jitilghu sa tlettax-il (13) sena. Anki fir-rapporti mal-pulizija l-istess rikorrent jikontradixxi lilu nnifsu u f'wiehed jghid li l-ghalqa ilha ghandu hdax-il (11) sena u ftit jiem wara jirraporta li kienet ilha ghandu tnax-il (12) sena.

Illi l-Qorti tirrileva li l-fatt li hareg car mill-atti li l-ghalqa kienet fil-pussess kemm tar-rikorrent Carmel Agius ghal certu uzu kif ukoll tal-intimat John Mary Cassar, jitfa dubju kbir f'mohh din il-Qorti fuq ix-xhieda kollha mressqa mir-rikorrent Agius li xehdu li kienu jaraw biss lir-rikorrenti fl-ghalqa tul numru ta' snin ghaliex kif gia inghad lanqas fuq is-snin ma jaqblu. Wisq aktar iwaqqa dubju fuq dawk ix-xhieda familjari tar-rikorrenti li wkoll insistew li lill-intimat ma jafuhx f'din l-ghalqa. Il-Qorti tqis li la darba rrizulta li l-intimat kellu wkoll access illimitat ghall-ghalqa w'ghalhekk kellu wkoll pussess tal-istess ghalqa, kif ammetta l-istess rikorrent, allura ftit li xejn tista' taghti kredibilita' ghal dak li xehdu dawn il-persuni li qalu li qatt ma raw lill-intimat fuq il-post.

Illi fil-bqija dwar l-ispoll allegat jirrizulta li din il-Qorti hija rinfaccjata

b'zewg versjonijiet kompletament differenti. Ir-rikorrenti jsostnu li huma kienu jikru l-ghalqa minghand l-intimat ukoll sabiex jizirghu il-prodotti fiha u dan versu l-hlas ta' erba' mitt Euto (€400) fis-sena filwaqt li l-intimat jinsisti li hu kien biss ta permess b'mera tolleranza lir-rikorrent biex jidhol ghall-kacca u xejn aktar u dan minghajr ebda hlas.

Illi la darba din il-Qorti hija rinnfaccjata b'zewg versjonijiet opposti bilfors trid thares lejn il-kredibilita' tal-provi u xhieda li tressqu quddiemha. Din il-Qorti gia ddikjarat li ftit li xejn qed taghti kredibilita' lix-xhieda mressqa mir-rikorrenti ghar-raguni li dawn kollha xehdu li ma jafux lill-intimat fl-ghalqa in kwistjoni meta hareg car fil-provi li l-intimat kien baqa' jezercita' pussess car fuq l-ghalqa billi kien konsistement tul is-snin hu stess, jew terzi mqabbda minnu jahrat l-ghalqa, jizraghha bil-qamh u jahsad l-istess qamh f'April u jigbru ftit jiem jew gimghat wara.

Il-Qorti rat ukoll bosta inkonsistenzi fil-pretensjonijiet u l-provi mressqa mill-istess rikorrenti. Fil-fatt f'partijiet minnhom jissemma li skont ir-rikorrenti, l-intimat kien talab is-somma ta' ghaxart'elef Liri Maltin (LM10,000) sabiex jeqleb l-ghalqa fuq ir-rikorrent u f'partijiet ohra tissemma s-somma ta' ghaxart' elef Euro (€10,000). L-istess rikorrent jammetti fix-xhieda tieghu li kemm hu kif ukoll l-intimat kellhom cwievet tax-xatba li taghti ghall-ghalqa izda din ix-xhieda inghatat ferm tard fl-ahhar tal-proceduri u dan il-fattur ir-rikorrent hass li ma kellux jaghtih importanza fil-bidu tal-proceduri anzi nsista li l-pussess tieeghu kien wiehed esklussiv. Illi hareg ukoll mill-provi li r-rikorrent ghandu f'idejh

ghelieqi ohra vicin din l-istess ghalqa izda dawn ftit li xejn issemmew kemm mir-rikorrent kif ukoll mix-xhieda li hu ressaq. Din il-Qorti mill-assjem tal-provi ghandha suspett qawwi li fejn ir-rikorrenti u l-familjari taghhom kienu qed jixhdu dwar prodotti li r-rikorrent suppost ikabbar fl-ghalqa odjerna, dawn kienu qed jirreferu ghal dak li jitkabbar fl-ghelieqi l-ohra u mhux f'din partikolari. Difficilment din il-Qorti tista' temmen li r-rikorrent kien jizra l-prodott f'din l-ghalqa meta jammetti li l-intimat meta jfettilu kien imur u jarmi bit-trakkijiet fl-istess ghalqa. Ukoll kien hemm xhieda tar-rikorrent li sostnew li fil-fatt parti biss kienet tidher mahduma mir-rikorrent bil-prodotti li jseemmu filwaqt fil-bqija kienet tkun bil-qamh.

Illi l-Qorti rat ukoll li l-istess rikorrent fix-xhieda tieghu jammetti li hu gieli ra l-istess ghalqa mahruta izda ma kienx ikun jaf min harata. Jekk kien suppost jizra' l-ghalqa hu kif seta' jaccetta li allura din tinharat minn xi hadd li ma jafx min hu!

Il-Qorti wkoll rat diversi kontradizzjonijiet fix-xhieda tar-rikorrent dwar ir-raguni ghalfejn suppost huwa ma thalliex aktar jidhol fl-ghalqa in kwistjoni. Fir-rikors guramentat isostni li hu ma setax jidhol aktar ghaliex l-intimat sgassa x-xatba, nehha sistema ta' irrigazzjoni, sgassa katnazz tal-guva u harrab l-ghasafar w'ghalhekk ma setax suppost jidhol aktar. Waqt is-smiegh tal-provi rrizulta li x-xatba in kwistjoni kienet tal-intimat mhux tar-rikorrent u li z-zewg partijiet kellhom ic-cavetta ta' din ix-xatba. Meta tnehhiet ix-xatba tpoggiet biss katina w'allura bniedem seta' xorta wahda jibqa jaccedi fl-ghalqa. Mhux biss izda din il-

katina wara tlett ijiem ma baqghetx hemm, allura x'kien hemm izomm lir-rikorrent milli jaccedi u suppost jezerecita' l-pussess hekk imsejjah 'esklussiv' tieghu!

Fil-fatt aktar tard fil-proceduri r-rikorrent jaghti versjoni ohra u jghid li huwa minn jeddu iddecieda li ma jmurx aktar fl-ghalqa meta l-intimat qallu biex johrog. Fl-atti rrizulta li dan kien f'Mejju 2020. L-atti allegatament spoljattivi sehhew f'Lulju u Awissu 2020. Ukoll fi stadju tardiv tal-proceduri r-rikorrent jaghti versjoni ohra u jghid li ddecieda li ma jmurx aktar fuq il-post ghaliex allegatament kien hemm terz u iben terz li kienu jkunu fl-ghalqa adjacenti bis-senter u hu biex ma jaqlax argumenti (ghaliex skont hu dan it-terz ried l-ghalqa tal-intimat) ma baqax imur. Allura l-Qorti tistaqsi x'inhi l-versjoni t-tajba? Li r-rikorrent ma baqax imur minhabba azzjonijiet tal-intimat, ghaliex iddecieda hu li ma jmurx aktar fuq il-post jew ghaliex bezzghu terz?! Fuq dawn l-incertezzi kollha r-rikorrent qed jipretendi li din il-Qorti tiddeciedi din il-kawza ta' spoll favur tieghu.

Kontradizzjoni ohra li nqabad fiha r-rikorrent odjern hija li fejn fil-bidu tal-kawza ta' zvumbramenthuwa jammetti waqt ix-xhieda tieghu li l-ghalqa huwa juza' wkoll ghall-kacca, fil-kawza ta' spoll jibqa' jichad li kien juza' ghall-kacca ghaliex skont hu ghandu ghelieqi ohra li juza ghal d an l-iskop. Hija l-istess mart ir-rikorrent odjern li tikkontradixxi din il-versjoni u tikkonferma l I Carmelo Agius kien juza l-ghalqa wkoll ghall-kacca. Allura l-Qorti tistaqsi x'inhi r-raguni li r-rikorrent baqa jinsisti mal-Qorti fil-kawza ta' spoll li din l-ghalqa ma juzahiex ghall-kacca. Il-

Qorti tqis mill-assjem tal-provi li tant ir-rikorrent Carmelo Agius ghamel sforz sabiex ipengi stampa ta' fatti li ma kinitx dik veritiera quddiem din il-Qorti li finalment spicca beda jitfixel hu stess fl-inveritajiet li beda jressaq bhala provi.

Illi minn naha l-ohra l-Qorti rat li l-versjoni tal-intimat John Mary Cassar baqghet dejjem konsistenti fiz-zewg processi u cioe' li l-uniku ftehim bejn il-partijiet kien li r-rikorrent jidhol gol-ghalqa ghal skop ta' kacca u xejn aktar u li kien l-intimat li baqa' jahdem l-ghalqa u jkabbar il-qamh fiha. Din il-versjoni hija sostnuta mix-xhieda ta' martu, ulied l-intimat u wkoll minn Joseph Callus.

Il-Qorti verament temmen li l-intimat awtorizza lir-rikorrent sabiex juza l-ghalqa in kwistjoni ghal skop ta'kacca izda tul iz-zmien ir-rikorrent beda jiprova jakkaparra partijiet mill-ghalqa billi jhawwel xi sigra jew juza xi kamra zghira izda l-intimat minn dejjem avzah li ma kienx qed jaccetta li jaghmel dan u li ma kienx dak il-ftehim taghhom. Meta finalment ir-rikorrent ghamel azzjoni li permezz taghha prova jakkapparra l-ghalqa kollha u cioe' meta ghamel is-sistema ta' irrigazzjoni minghajr ma gie mizrugh xejn maghha, l-intimat mill-ewwel qallu biex inehhiha ghax ma kienx awtorizzat izda r-rikorrent ma ghamilx hekk b'dana li l-intimat sab ruhu f'posizzjoni li bhala ko-possessur ma kellux triq ohra ghajr li jitfa din is-sistema fil-genb sabiex ikun jista' jezercita' l-pussess li huwa dejjem ezercita' fuq l-ghalqa u cioe' li jidhlu l-ingenji sabiex din tinhadem.

Illi fir-rigward tal-allegat sgass tal-bieb u katnazz tal-guva l-Qorti rat li

l-intimat dejjem cahad li dan ghamlu hu u baqa' dejjem konsistenti fil-versjonijiet tieghu. Minn naha l-ohra kien l-istess rikorrent li tefa bosta dubji f'mohh din il-Qorti jekk kienx vereament l-intimat li harrablu l-ghasafar jew nehha l-pjanci in vista li finalment sostna li kien hu li ghazel li ma jersaqx aktar l-hemm allura f'dak il-kaz il-Qorti ma temminx li r-rikorrent kien ser ihalli l-ghasafar warajh u wisq anqas sistema ta' irrigazzjoni li tiswa l-flus u wkoll kien l-istess rikorrent li qajjem dubji dwar terz li seta' kien dan it-terz li wettaq dawn l-atti u mhux l-intimat. Fuq kollox jirrizulta pruvat li l-ghalqa kienet facilment accessibbli ghal kulhadd ghalhekk facilment dawn l-atti setghu twettqu minn terzi. Jirrizulta li kien l-istess intimat u mhux ir-rikorrent li kien irraporta mal-pulizija li s-sistema ta' irrigazzjoni giet nieqsa filwaqt li dan ma ghamlux ir-rikorrent li kienet tieghu stess.'

Ikkunsidrat ulterjorment fil-mertu tal-kawza odjerna:

Intempestivita:-

Illi fl-ewwel lok l-intimat jeccepixxi l-intempestivita' tal-kawza odjerna in vista tal-kawza ta' spoll fl-ismijiet inversi. Il-Qorti rat li din l-eccezzjoni giet sorvolata fil-mument li ordnat il-konnessjoni tal-kawzi appuntu ghaliex l-intimat odjern ghamel referenza ghaliha bhala bazi sabiex jigi awtorizzat jipprezenta risposta fil-kawza odjerna. Kien ukoll l-istess intimat li talab li l-provi f'din il-kawza jservu bhala provi fil-kawza ta' spoll u vice versa ghalhekk

certament l-azzjonijiet tal-intimat stess jikkontradixxu din l-eccezzjoni mqajjma minnu. Fi kwalunkwe kaz jirrizulta li din il-kawza ta' indoli petitorju mihiex qed tinqata qabel il-kawza ta' spoll anzi l-kawza ta' spoll gia giet deciza llum stess fejn sahansitra giet michuda. Ghaldaqstant in vista ta' dak kollu kif suespost l-Qorti ser tghaddi sabiex tichad din l-eccezzjoni tal-intimat.

Gurisdizzjoni:-

Illi l-intimat eccepixxa wkoll li din il-Qorti m'ghandhiex gurisdizzjoni fuq it-talbiet odjerni stante li jallega li huwa jiddetjeni l-ghalqa b'titolu ta' sub-kera. Il-Qorti ma taqbilx mal-intimat ghar-raguni li huwa ben saput u sostnut fil-gurisprudenza li huwa kompitu ta' din il-Qorti li tiddeciedi jew le in vista tal-provi l-ezistenza o meno tal-allegat titolu ta' sub-kera. Huwa biss fil-mument li dan l-allegat titolu jigi debitament pruvat li l-gurisdizzjoni ta' din il-Qorti tieqaf izda mhux qabel. Illi ghalhekk il-Qorti ser tghaddi sabiex tanalizza l-provi mressqa u tiddeciedi jekk hux minnu li jezisti titolu ta' sub-kera esklussiv favur l-intimat allegatament moghti lilu mir-rikorrent.

Il-Qorti rat li r-rikorrent kien dejjem konsistenti fix-xhieda tieghu u cioe' li huwa dejjem awtorizza lill-intimat jaghmel uzu mill-ghalqa unikament ghall-kacca fl-istagun tal-kacca b'mera

tolleranza u jinsisti li qatt ma kien hemm hlas ghal din il-mera tolleranza. L-istess tikkonferma fix-xhieda taghha mart ir-rikorrent odjern.

Da parti tieghu l-intimat jghid li kien hemm ftehim ta' hlas ta' kera ta' erba' mitt (€400) Euro fis-sena pagabbli kull xahar ta' Ottubru u li dawn kienu sabiex jaghmel uzu esklussiv mill-ghalqa u anki jizra' l-istess.

Illi l-Qorti tibda sabiex tirrileva li huwa ben not li l-hlas ta' qbiela bhal ma huwa l-kaz odjern jiskadi u jsir dovut fil-15 ta' Awwissu ta' kull sena u mhux f'Ottubru kif isostni l-intimat. Konvenjentement l-intimat ukoll isostni li huwa dejjem hallas l-ammonti annwali f'kontanti allura ma ghandu l-ebda tracca ta' dokument li jevidenzja l-hlas tant li jammetti li ma kienux isiru karti ghaliex kien jaf li r-rikorrent ma kellu l-ebda jedd fil-ligi li jikri l-ghalqa li gia kienet mikrija lilu. Dan ukoll jimmilita kontra t-tezi tal-intimat.

Il-Qorti rat ukoll li ghalkemm l-intimat isostni li kien hemm ftehim mar-rikorrent li jipprova jaqleb l-ghalqa fuq ismu, mix-xhieda tar-rapprezentant tal-Awtorita' tal-Artijiet Karl Borg irrizulta li ghajr ghal ittra li saret mill-istess rikorrent fl-istess zmien tal-proceduri odjerni, fil-process tal-Awtorita' ma hemm l-

ebda tracca li l-intimat prova jeqleb l–ghalqa fuqu. Dan ukoll jimmilita kontra dak li qed isostni l-intimat.

Illi in oltre kif gia rrilevat il-Qorti, fil-kawza ta' spoll irrizulta li ghalkemm l-intimat isostni li hu kellu l-uzu exklussiv tal-ghalqa, hareg car li dan ma kienx minnu u li r-rikorrent baqa' dejjem jippossjedi u jaghmel uzu hu wkoll mill-ghalqa tant li kien jizraghha qamh allura x'tip ta' kera suppost l-intimat kien qed igawdi fuq din l-ghalqa?!

Illi l-Qorti mill-assjem tal-provi u wkoll in vista tad-diversi kontradizzjonijiet li rat fil-provi u fil-versjoni tal-intimat odjern tasal ghall-konkluzjoni li l-uniku ftehim bejn il-partijiet kien verament wiehed ta' tolleranza li l-intimat jidhol fl-ghalqa ghal skopijiet ta' kacca u xejn aktar. Kwalunkwe ftehim oltre minn hekk la gie pruvat u wisq anqas qatt gie approvat minn sid l-ghalqa cioe' l-Awtorita' tal-Artijiet li kkonfermat dan permezz ta' ittra esebita fl-atti.

Il-Qorti tirrileva wkoll li verament tirrizulta fl-atti x-xewqa ossessiva tal-intimat odjern Carmelo Agius li huwa jibda jikri b'mod esklussiv l-ghalqa bl-eskluzjoni tar-rikorrent izda t-tentattivi li huwa ghamel anki sabiex jakkaparra partijiet mill-ghalqa bhala tieghu gew immedjatament imwaqqfa mir-rikorrent tant li mexxa wkoll b'din il-kawza ta' zgumbrament. Ix-xewqa

biss tal-intimat ma tfissirx li l-ghalqa hija mikrija esklussivament lilu kif qed jeccepixxi w'ghalhekk il-Qorti, stante li ma sabet l-ebda tracca ta' relazzjoni ta' sub-kera bejn ir-rikorrent u l-intimat kif eccepit, ser tghaddi sabiex tichad ukoll l-eccezzjoni dwar in-nuqqas ta' gurisdizzjoni.

Titolu tar-rikorrent:-

Illi sabiex tirnexxi l-kawza odjerna kien jehtieg li r-rikorrent iressaq a sodisfazzjon tal-Qorti prova tat-titolu tieghu, minghajr din il-prova l-kawza tar-rikorrent ma jkollha l-ebda success. Il-Qorti rat li mill-atti jirrizulta ampjament ppruvat li l-ghalqa in kwistjoni ilha mis-sena 1999 rikonoxxuta mill-awtoritajiet bhala debitament mqabbla lir-rikorrent John Mary Cassar u qablu missier l-istess rikorrent. Din is-sitwazzjoni ghadha vigenti sal-lum bir-rikorrent ihallas il-qbiela dovuta kull sena w'ghalhekk ir-rikorrent ghandu kull jedd li jitlob l-izgumbrament tal-intimat minn din l-ghalqa li ssejjah lir-rikorrent biss bhala inkwlin.

Illi fuq kollox jirrizulta mill-atti li effettivameet l-intimat Carmelo Agius gia zgombra l-ghalqa u ha mieghu dak kollu li kien tieghu u dan sa mis-sena 2020 cioe' fiz-zmien li gew intavolati z-zewg kawzi. Il-Qorti ser tghaddi ghalhekk sabiex tikkonferma dan il-fatt fid-decizjoni taghha billi tordna l-izgumbrament immedjat

tieghu minghajr il-bzonn ta' mposizzjoni ta' zmien sabiex jaghmel dan.

Decizjoni

Ghaldaqstant ghar-ragunijiet kollha suesposti din il-Qorti taqta' u tiddeciedi din il-kawza billi fl-ewwel lok tghaddi sabiex tichad l-eccezzjonijiet kollha tal-intimat u tiprovdi dwar it-talbiet tar-rikorrenti kif isegwi:

1. Tiddikjara l-ewwel talba bhala sorvolata billi gia kienet giet michuda;
2. Tilqa' t-tieni talba tar-rikorrent u tikkundanna lill-intimat Carmelo Agius, stante nuqqas ta' titolu, sabiex jizgombra b'mod immedjat mill-porzjon art, ossija ghalqa, maghrufha bhala 'Ta Axija", ossija 'Tat-Taqsira", fis-Siggiewi kompirzi l-istrutturi ta' go fiha, tal-kejl ta' madwar ghaxart elef sitt mija u sitta u hamsin punt tnejn hamsa (10,656.25) metri kwadri, kif murija fuq il-pjanta a fol. 5 tal-process.

Bl-ispejjez kollha kontra l-intimat.

Moqrija.

Onor. Imhallef Dr. Joanne Vella Cuschieri

B.A., Mag. Jur. (EUR.LAW), LL.D.

28 ta' Gunju, 2023

Cora Catania

Deputat Registratur

28 ta' Gunju, 2023